

RISICO EN ECOLOGISCHE EVALUATIE PODIUMPRODUCTIE

PRAKTIJKFICHES

ACTIEDOMEIN: opleiden, sensibiliseren & overleggen

REcoEP ontwikkelt praktische tips en tools voor duurzame podiumtechnieken. Het project verzamelt tips en goede praktijken uit de podiumsector en aanverwante sectoren en vertaalt deze naar praktijkadviezen voor de werkvloer.

Het uitgangspunt van REcoEP is "gezond verstand". Duurzaamheid is in eerste instantie een kwestie van attitudes ten opzichte van de activiteiten die men uitvoert. Bewust omgaan met materialen, werktuigen en energie zijn geen revolutionaire stappen om duurzamer te werken. Maar het nut ervan moet duidelijk zijn. REcoEP combineert praktijk met theorie om een duurzaamheid op de werkvloer een vanzelfsprekendheid te maken.

Over de praktijkfiches:

De praktijkfiches vatten alle relevante informatie samen in praktische tips en adviezen die meteen toepasbaar zijn op de werkvloer. Links naar bijkomende informatie en wettelijke bepalingen worden eveneens vermeld.

Deze praktijkfiches zijn een "work in progress", en geenszins compleet. Wij werken permanent aan de uitbreiding en verfijning van deze adviezen. Indien u zelf een bijdrage wil leveren kan u steeds contact opnemen met jan@podiumtechnieken.be.

Alle teksten en tools zijn gratis beschikbaar op www.podiumtechnieken.be/onderzoek en mogen vrij gebruikt en verspreid worden onder de voorwaarden van de Creative Commons Naamsvermelding – Niet Commercieel – Gelijk Delen 2.0 Licentie.

REcoEP kwam tot stand met de steun van het Fonds voor Duurzaam Energie- en Materiaalbeheer, in samenwerking met het Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten, STEPP vzw, OPENDOEK vzw en vele collega's.

FONDS DUURZAAM
MATERIALEN- EN
ENERGIEBEHEER

podiumkunsten.be STEPP

OPENDOEK
INSTITUUT VOOR
KUNSTEN EN CULTUUR

CLUSTERS VAN PRAKTIJKEN

CODE	PRAKTIJK	MIDDEL
P0026	Neem duurzame aspecten op in aanbestedingen en beoordeling van materialen, producten en diensten	Audiovisuele techniek Belichting Draadloze toestellen Speciale effecten Podiummechanica Geluid Elektrische installatie Metaal Hout Kunststof Textiel Chemische producten Verf, lijm, vernis Verbruiksmaterialen Batterijen Filters Tape Onderhoudsproducten Vrachtwagen & bestelwagen
P0044	Er zijn bakken voorzien voor het gescheiden inzamelen en ophalen van afval.	
P0046	Er worden middelen voorzien voor vorming en sensibilisering rond duurzaamheid in de organisatie	
P0048	Er zijn structurele doelstellingen en maatregelen rond duurzaamheid binnen de organisatie	

CODE	PRAKTIJK	MIDDEL
P0049	Freelancers en tijdelijke medewerkers worden voldoende ingelicht over de duurzaamheidsprincipes en doelstellingen	
P0050	Personeel wordt regelmatig opgeleid over duurzame principes, materialen, en werkmethodes	
P0051	Het energieverbruik wordt gemeten en regelmatig besproken met alle technische medewerkers	Elektrische installatie Podiummechanica
P0052	De ecologische impact van producties en andere activiteiten wordt op voorhand aan de hand van een ecologische voetafdruk, risico-impact analyse of een LCA-analyse berekend en geëvalueerd	
P0053	Het duurzaamheidsbeleid van de organisatie wordt aan publiek, personeel, en leveranciers gecommuniceerd	
P0054	Toeschouwers worden gestimuleerd om gebruik te maken van het openbaar vervoer of andere collectieve transportmogelijkheden	
P0055	Er wordt gebruik gemaakt van gerecycleerd papier en duurzame promotiemethodes	
P0056	Beperk het gebruik van verpakkingsmateriaal of gebruik afbreekbare verpakkingen	Vrachtwagen & Bestelwagen

SAMENVATTING:

De aankoop van materialen en toestellen wordt meestal gestuurd door de prijs en technische dienstverlening van de leverancier. Nochtans kan ook de duurzaamheid en efficiëntie van een toestel of materiaal een doorslaggevende factor zijn. Neem duurzame beoordelingsparameters op in aanbestedingen zodat de aangeboden materialen en toestellen ook op hun duurzame kwaliteiten kunnen worden beoordeeld.

PROBLEEMSTELLING:

Het is niet altijd even eenvoudig om duurzame materialen en toestellen met elkaar en met minder duurzame toestellen te vergelijken. Bij de aankoop van nieuw materiaal wordt meestal gekeken naar de directe kosten: de inkoopprijs en de technische dienstverlening na verkoop. Maar ook duurzaamheidsfactoren als herkomst, behandeling, ergonomie, eerlijke handel, energieverbruik, levensduur en recycleerbaarheid kunnen de keuze van materialen en toestellen beïnvloeden.

Om een transparant en succesvol duurzaamheidsbeleid uit te werken is het belangrijk om in de aankoopprocedure ook rekening te houden met deze aspecten. Het heeft weinig zin om duurzame principes toe te passen wanneer men de problemen niet bij de basis, namelijk bij de aankoop, aanpakt.

Uiteraard kan dit ook een totaal andere manier van beoordeling mogelijk maken. Door de aanschaf van duurzamere materialen en toestellen kan een aantal positieve neveneffecten hebben, zoals een dalende energiefactuur, of een dalende aankoop van nieuwe toestellen of materialen doordat zij langer meegaan. De dalende nevenkosten kunnen de vaak hogere inkoopprijs voor een stuk compenseren. Bovendien zullen op termijn de prijzen van duurzamere materialen en toestellen ook dalen wanneer de vraag ernaar stijgt. Hoe groter de vraag naar duurzame materialen en producten, hoe meer de leveranciers en fabrikanten namelijk geneigd zullen zijn duurzame producten te ontwikkelen.

MAATREGELEN:

- Neem duurzame beoordelingsparameters op in de aanbesteding en beoordeling van materialen, producten en diensten
- Gebruik daarvoor niet enkel referenties naar labels, maar ook objectieve parameters zoals herkomst, productiemethode, recycleerbaarheid, en aanwezigheid van schadelijke stoffen en zware metalen.

- Communiceer het duurzaamheidsengagement van jouw organisatie naar leveranciers en dienstverleners

LINKS:

- <http://www.huged.be>
- <http://www.labelinfo.be>

SAMENVATTING:

Recyclage van afval is enkel mogelijk wanneer het afval ook gescheiden ingezameld wordt. En dat is vaak niet voor de hand liggend, zeker wanneer men met grote ploegen en een groot materiaalverbruik werkt. Communicatie en zichtbaarheid zijn belangrijke middelen om tot een beter resultaat te komen. Voorzie dus voldoende inzamelbakken, op verschillende plaatsen in het gebouw, met eenvoudige en duidelijke instructies over wat er wel en niet in mag.

PROBLEEMSTELLING:

Het gescheiden inzamelen van afval is vaak moeilijk. Zeker in grote organisaties kan het al eens gebeuren dat niet iedereen even gemotiveerd is, en worden verschillende soorten afval al eens in de verkeerde bak terecht komen. Sensibilisering kan helpen, maar vaak is duidelijke communicatie, en het rijkelijk ter beschikking stellen van inzamelbakken even belangrijk.

Zorg voor voldoende bakken. Niet enkel op één centrale plaats, maar op zoveel mogelijk plaatsen in het gebouw. Gebruikers willen afval steeds zo snel mogelijk kwijt. Wanneer er voldoende inzamelpunten zijn kan iedereen snel en correct van zijn of haar afval kwijt. Uiteraard is er voor elk soort ruimte een specifieke nood. Zo hoeft er in kantoorruimtes geen afvalbak voor oude verfpotten staan. En in een atelierruimte hoeft er waarschijnlijk ook geen bak voor oude printer cartridges te staan.

Duid duidelijk maar op een eenvoudige manier aan wat er in de bak mag. Vele kunststofsoorten moeten bijvoorbeeld gescheiden ingezameld worden. Het type kunststof vindt men, net zoals bij alle andere materialen, in het driehoekige symbool op de het materiaal.

Zorg er verder voor dat de bakken zelf ook duidelijk zichtbaar zijn. Hoe onbewuster de inzameling kan gebeuren, des te meer mensen instinctief hun afval in de juiste bak zullen gooien.

MAATREGELEN:

- Zorg voor voldoende inzamelpunten
- Zorg ervoor dat er op elke bak simpel maar duidelijk aangeduid wordt wat er in mag
- Zorg ervoor dat de inzamelbakken goed zichtbaar zijn en op strategische plaatsen opgesteld worden.

SAMENVATTING:

Duurzaamheid is een principe dat bij velen wel bekend in de oren klinkt. De concrete uitwerking en implicaties van “duurzaam werken” zijn echter minder voor de hand liggend. Opleiding en sensibilisering zijn een belangrijke manier om de principes en hun praktische uitwerking beter bekend te maken bij alle medewerkers. Voorzie voldoende financiële middelen voor vorming en sensibilisering rond duurzaamheid in de organisatie.

PROBLEEMSTELLING:

Net zoals veiligheid 15 jaar geleden, is duurzaamheid een ‘nieuw’ gegeven binnen de cultuursector. Nochtans waren velen zich bewust van de risico’s en van de manieren om veilig te werken, ook vóór de overheid veiligheidsvoorschriften begon op te leggen. Voor duurzaamheid is dit niet anders. Alleen vergt het, net als bij veiligheid, een zeer lang proces om de juiste werkmethoden en de nodige reflexen voldoende in te bedden in de dagelijkse werkzaamheden van alle medewerkers. Net als bij veiligheid, is het belangrijk dat de kennis en werkmethodes regelmatig worden opgefrist.

Vorming en sensibilisering zijn belangrijk om alle medewerkers permanent op te frissen over de principes en werkmethodes die duurzaam werken mogelijk maken. Elke organisatie heeft in principe een opleidingsbudget. Een deel daarvan kan besteed worden aan opleidingen op vlak van duurzaamheid. Alternatief kan men ook het bestaande opleidingsbudget gebruiken door bijvoorbeeld een voorwaarde te stellen dat elke opleiding een luik over duurzaamheid moet bevatten.

Maar opleiding en sensibilisering gebeurt niet enkel in de vorm van formele cursussen. Duidelijk communiceren en overleggen, en informatie en kennis uitwisselen kan ook intern, door daar de nodige middelen voor te voorzien. Personeelsbriefings kunnen bepaalde duurzaamheidsaspecten aankaarten of opfrissen. En een werkbezoek aan een andere organisatie kan nieuwe manieren van omgaan met duurzaamheid aan het licht brengen.

MAATREGELEN:

- Voorzie financiële middelen voor sensibilisering en opleiding rond duurzaamheid
- Voorzie deze zowel voor het management als voor medewerkers van de hele hiërarchische lijn. Op elk niveau binnen de organisatie kan er op een andere manier omgegaan worden met duurzaamheid
- Men kan ook het bestaande opleidingsbudget gebruiken door bijvoorbeeld een voorwaarde te stellen dat elke opleiding een luik over duurzaamheid moet bevatten.

SAMENVATTING:

Duurzaam werken gaat niet vanzelf. Waar kleine organisaties het voordeel hebben dat beslissingen met zoveel mogelijk medewerkers samen genomen kunnen worden, hebben grotere organisaties het nadeel dat veel van de beslissingen die op het ene niveau genomen worden niet altijd tot op alle niveaus doorsijpelen of in de praktijk worden omgezet. Een goed actieplan met structurele doelstellingen en maatregelen rond duurzaamheid voor alle niveaus van de organisatie is dan ook een eerste stap om structureel duurzaam te kunnen werken.

PROBLEEMSTELLING:

De keuze om meer duurzaam te werken kan ingegeven worden vanuit de noodzaak om vandaag de dag milieubewust om te springen met materialen en energie, maar ook vanuit artistieke en commerciële overwegingen. Dat kunnen puur cijfermatige overwegingen zijn, maar een gezelschap of een verhuurbedrijf kan ook op basis van de vraag van de klanten of om promotionele redenen kiezen voor duurzame oplossingen. Duurzaamheid is immers een meerwaarde, die kan omgezet worden in uitstraling van de organisatie en dus tot een grotere omzet, bekendheid of winst kan leiden.

Een aantal organisaties uit de kunstensector promoten zichzelf duidelijk als duurzaam. Rosas, Chris Verdonck, Dimitri Leue, Kaaitheater, De Vooruit, CC Heusden-Zolder en vele anderen geven in hun promotie en hun werking aan dat ze duurzaam werken. Maar ook voor bedrijven uit de commerciële sector wordt duurzaamheid een uithangbord. Hun klanten willen als verantwoorde ondernemers naar buiten treden en vragen van hun leveranciers om op duurzame manier te produceren.

Hierdoor wordt de duurzame praktijk een maatstaf voor kwaliteit. Het grote publiek ziet dit als een voorwaarde voor een degelijk product. Het grote publiek wordt zich bijgevolg ook bewust van de noodzaak om zelf meer duurzaam om te springen met grondstoffen en materialen. Cultuur wordt daardoor een multiplicator van het duurzame gedachtegoed.

Het is echter belangrijk dat dit duurzaamheidsengagement geen oppervlakkige deklaag voor een structureel onduurzame werking wordt. “Greenwashing” steekt als maar vaker te kop op.

Om een echte structurele duurzaamheidsaanpak uit te werken is het belangrijk dat deze op alle niveaus van de organisatie concreet wordt ingevuld. Daarvoor zijn doelstellingen nodig die binnen de organisatie naar alle medewerkers gecommuniceerd worden, en die regelmatig en op een transparante manier geëvalueerd worden.

Structurele duurzaamheidsdoelstellingen bieden een referentiekader waarbinnen er voor elke medewerker en elke activiteit concrete maatregelen kunnen worden uitgewerkt. Een doelstelling kan bijvoorbeeld zijn om de afvalproductie op een jaar tijd te halveren. Om dit mogelijk te maken moeten ook de nodige cijfergegevens verzameld worden. Indien dit cijfermateriaal ook voldoende gedetailleerd is, bijvoorbeeld welke afvalposten het grootst zijn, dan kunnen er voor elke activiteit, of voor elk niveau binnen de organisatie concrete maatregelen uitgewerkt worden.

Duurzaamheidsdoelstellingen zijn dus niet enkel een aantal vage beloftes, maar vooral harde cijfers. En dit kan soms heel erg confronterend zijn. Laat je hierdoor echter niet afschrikken. Weten waar jij of je organisatie staat is de beste manier om op een duidelijke en gestructureerde manier het probleem aan te vatten. En het publiek zal dit altijd ondersteunen. Er is geen enkele organisatie die door het communiceren en aanpakken van haar duurzaamheidsprestaties minder publiek over de vloer gekregen heeft.

MAATREGELEN:

- Bepaal duidelijke en concrete doelstellingen rond duurzaamheid die op elk niveau in de praktijk omgezet moeten en kunnen worden.
- Voorzie de middelen en ondersteuning om deze omzetting in de praktijk mogelijk te maken.
- Evalueer de resultaten op een transparante manier. Als medewerkers het resultaat van hun inspanning zien kan dit ook motiverend werkend.
- Vermeld de doelstellingen en resultaten in de communicatie van de organisatie. Maak er een speerpunt van naar het publiek toe.

VOORBEELDEN:

- Het National Theatre of Schotland wil structureel haar CO₂-uitstoot naar beneden brengen. Daarvoor legt het theater zichzelf elk jaar een maximale CO₂-uitstoot op, die jaarlijks aangehouden moet worden of omlaag moet. Wanneer de maximale uitstoot bereikt is worden er geen producties meer gemaakt, of wordt er gewerkt met volledig CO₂-neutrale middelen.